



โครงการเฉลิมพระเกียรติ

“99 ปี แห่งการครองราชย์ สู่ 100 ปี พระราชพิธีบรมราชาภิเษก”
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกฯ พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

หลักการและเหตุผล

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัติต่อจากสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2468¹ ตามกฎหมายที่ตราว่าด้วยการสืบราชสันตติวงศ์ พ.ศ.2467 ทำให้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในเวลาต่อมา คือ ในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2468 ซึ่งถือเป็นพระราชพิธีที่สำคัญยิ่งของประเทศที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข พระองค์ทรงครองราชย์ต่อจากพระมหากษัตริย์ในพระบรมโกศ ดังนั้นงานพิธี และพระราชพิธีในยุคต้นรัชกาลจึงยังไม่มีงานรื่นเริงใด ๆ ด้วยอยู่ในห้วงของงานพระราชพิธีพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พิธีบรมราชาภิเษก หมายถึง การเฉลิมพระเกียรติยศพระมหากษัตริย์พระองค์ใหม่ด้วยการ “รดน้ำ” ซึ่งน้ำที่นำมาถวายนั้นเป็นน้ำที่ได้จากการปลีกรรม มาจากสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในราชอาณาจักรทั้ง 8 ทิศ เรียกกันว่า “น้ำอภิเษก” มีนัยในเชิงความหมายว่า เพื่ออัญเชิญให้สมเด็จพระมหากษัตริย์ทรงแผ่พระราชอาณาปกครองประชาชนทั้ง 8 ทิศ² ถือเป็นสถาปนาขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์โดยสมบูรณ์ และเพื่อความเป็นสวัสดิมงคลของราชอาณาจักร การประกอบพิธีบรมราชาภิเษกมีการปรับรูปแบบไปตามยุคสมัย ขั้นตอนต่าง ๆ จะต้องมีการเตรียมการโดยละเอียด แต่ละลำดับประกอบไปด้วย สถานที่ประกอบพิธี เครื่องตั้งหมวดต่าง ๆ และผู้เกี่ยวข้องในการประกอบพิธี ตามโบราณราชประเพณี โดยพิธีบรมราชาภิเษกครั้งนี้ถูกบันทึกเป็นภาพยนตร์เป็นครั้งแรกของสยาม

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 เสด็จขึ้นครองราชย์ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีความเปลี่ยนแปลงมากมาย การเมืองภายนอกเกิดความเสื่อมศรัทธาในสถาบันพระมหากษัตริย์ กระทั่งระบบกษัตริย์ล่มสลาย นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบใหม่ในหลายประเทศ อาทิ ตุรกี เยอรมนี ออสเตรีย ฮังการี และรัสเซีย ส่วนสถานการณ์ภายในประเทศกระแสดังกล่าวต้องการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองใหม่ยังคงดำเนินอยู่

ในรัชสมัยเป็นช่วงเวลาที่เศรษฐกิจตกต่ำ พระองค์ทรงดำเนินนโยบายเน้นรักษาเสถียรภาพมากกว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัญหาเศรษฐกิจภายในรายได้หลักจากการค้าข้าวซึ่งมีราคาตกต่ำ ด้วยประสบปัญหาฝนแล้ง ทำให้รัฐเก็บภาษีจากราษฎรได้น้อย ที่ปรึกษาต่างประเทศด้านการเงินจึงเสนอให้พระองค์ท่านตัดงบประมาณด้านการป้องกันประเทศและค่าใช้จ่ายของราชสำนัก พระองค์ได้เสนอให้ตัดรายจ่ายในส่วนพระองค์เองเพื่อเป็นแบบอย่าง³ และลดค่าใช้จ่ายในส่วนอื่น ๆ มีการยุบรวมหน่วยงานหลายแห่งเข้าด้วยกัน อาทิ โรงเรียนพรานหลวง และ กรมมหรสพ⁴ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการ

¹ หากนับปีตามแบบปัจจุบันจะเป็นปี 2469

² เทวาทิราช ป.มาลากุล, หม่อมอมรวงศ์, พระราชพิธีบรมราชาภิเษก. ใน พระราชพิธีราชาภิเษกสมรส พระราชพิธีบรมราชาภิเษก และพระราชพิธีเฉลิมพระราชมณเฑียร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิราช พ.ศ.2493 และเรื่อง บรมราชาภิเษก พระนิพนธ์ของ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย. 2562. น.7-8.

³ เดวิด เค. วย้อจ. 2562. ประวัติศาสตร์ไทยฉบับสังเขป. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ. มูลนิธิโครงการตำราและสังคมศาสตร์. น.319.

⁴ พูนพิศ อมาตยกุล, ศ.กิตติคุณ นายแพทย์ และ เสถียร ดวงจันทร์ทิพย์. 2556. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับการดนตรีของชาติไทย. ใน 120 ปี ผ่านฟ้าประชาธิปก. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. น.77-99.

เชิดชูวัฒนธรรมด้านดนตรี นาฏกรรมของชาติ ผลกระทบจากการลดค่าใช้จ่ายทำให้ข้าราชการที่ถูกลดเงินเดือน และปลดออกจำนวนมากไม่พอใจ แต่ผลของมาตรการรัดเข็มขัดอย่างหนักทำให้งบประมาณประเทศที่ขาดดุลติดต่อกันหลายปีอยู่ในภาวะที่เกินดุล มีรายรับสูงกว่ารายจ่าย จึงนับได้ว่า รัฐบาลของพระองค์ประสบความสำเร็จในการทำงานงบประมาณเกินดุลได้ทุกปีนับแต่ต้นรัชกาล⁵

แม้จะอยู่ในช่วงวิกฤตการเงิน แต่พระองค์ยังทรงมุ่งมั่นพัฒนาประเทศในหลายด้าน อาทิ ด้านคมนาคม มีการขยายเส้นทางรถไฟ สร้างถนนเชื่อมโยงภาคต่าง ๆ และพัฒนาสนามบินดอนเมือง จัดตั้งบริษัทเดินอากาศไทย ซึ่งกลายเป็นกิจการการบินของชาติในเวลาต่อมา ด้านการสื่อสาร ทรงพัฒนากิจการวิทยุ และโทรศัพท์ให้แพร่หลายทั่วทั้งกรุงเทพฯ ในด้านการศึกษาได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษา ยกเลิกการเก็บค่าการศึกษาพลี หรือ ภาษีเพื่อการศึกษา และพัฒนาการศึกษาไทยจนถึงระดับอุดมศึกษา พัฒนาบุคลากรประเทศด้วยการให้ทุนการศึกษา รวมไปถึงการพัฒนาทางด้านวรรณกรรม และศิลปวัฒนธรรมของชาติ เพื่อให้ไม่สูญหายไป บางส่วนพระองค์ทรงสละพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อให้โครงการบรรลุผลสำเร็จ อาทิ สะพานพระพุทธรยอดฟ้า และ ศาลาเฉลิมกรุง เป็นสาธารณสมบัติเพื่อประโยชน์แก่พสกนิกรในโอกาสฉลองพระนคร 150 ปี ทรงสืบทอดวัฒนธรรมของชาติโดยโปรดฯ ให้คัดเลือกนักดนตรี และนาฏศิลป์ที่มีความสามารถซึ่งได้รับผลกระทบจากการถูกยุบหน่วยงานให้มาอยู่ในพระบรมราชานุเคราะห์ เพื่อให้งานศิลปวัฒนธรรมของชาติได้สืบทอดยั่งยืนต่อมา

นับแต่วันที่พระองค์เสด็จขึ้นครองราชย์ จนถึงในพ.ศ.2567 นี้ นับเป็นวโรกาสครบ 99 ปี แห่งการครองราชย์ ของพระองค์ และในปี พ.ศ.2569 จะครบรอบ 100 ปี พิธีบรมราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นโอกาสอันดีที่จะรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่มีพระองค์มีต่อปวงชนชาวไทย ด้วยการเผยแพร่พระราชพิธีที่สะท้อนความศรัทธาต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ ได้แก่ นาฏกรรม ดนตรี และมหรสพ พิพิธภัณฑ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้จัดกิจกรรมเพื่อเป็นการแสดงถึงความกตัญญูกตเวทิน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ถวายเป็นราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกฯ พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกฯ พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
2. เพื่อเผยแพร่พระเกียรติคุณและพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกฯ พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้เป็นที่รับรู้ให้มากยิ่งขึ้น
3. เพื่อเป็นการแสดงถึงความกตัญญูกตเวทิน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณถวายเป็นราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกฯ พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
4. เพื่อปลูกฝังค่านิยมและเสริมสร้างความรัก ห่วงแหนและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนชาวไทยในฐานะศูนย์รวมจิตใจของปวงชนชาวไทย

ระยะเวลาดำเนินงาน

โดยมีระยะเวลาดำเนินงาน 2 ปี

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568 (ตุลาคม 2567 – กันยายน 2568)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2569 (ตุลาคม 2568 – กันยายน 2569)

⁵ พอพันธ์ อูยานนท์. 2558. เศรษฐกิจไทยในสมัยรัชกาลที่ 7 รักษาเสถียรภาพ ปูพื้นฐานการพัฒนา. กรุงเทพฯ. คปไพ.

การดำเนินงาน

- การแถลงข่าว
- การสัมมนา เสวนา บรรยายพิเศษ
- นิทรรศการ
- การแสดงศิลปะ วัฒนธรรม ในรัชสมัย
- ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล จัดงานประชุมวิชาการดนตรีวิทยา พ.ศ. 2568

กลุ่มเป้าหมาย

นักวิชาการด้านวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถานวิทยา หน่วยงานเครือข่าย นักเรียน นิสิต นักศึกษาและประชาชนผู้สนใจทั่วไป

สถานที่

พิพิธภัณฑสถานพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เผยแพร่พระราชประวัติ พระราชกรณียกิจ และพระราชจริยวัตรในพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้เป็นที่ประจักษ์ชัดในหมู่ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น
2. ประชาชนชาวไทยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
3. ประชาชนทั้งชาวไทย และต่างชาติได้รับความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และความสำคัญในรัชสมัย

ผู้รับผิดชอบโครงการ

พิพิธภัณฑสถานพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

เลขที่ 2 ถนนหลานหลวง แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กทม. 10100

หมายเลขโทรศัพท์ 02 280 3413 – 4 ต่อ 104 และ 111